

CAP

Den 29. september 2023

Overvågningskomitéens udtalelse vedrørende forslag til ændring af CAP-planen for 2024

Landbrugsstyrelsen har den 7. juli 2023 udsendt forslag til ændring af CAP-planen til Overvågningskomitéen for CAP-planen med henblik på drøftelse på mødet i Overvågningskomitéen den 8. august 2023.

Landbrugsstyrelsen præsenterede forslaget til ændring af CAP-planen på mødet, hvorefter medlemmerne af Overvågningskomitéen havde mulighed for at stille opklarende spørgsmål og give bemærkninger. Overvågningskomitéen har desuden haft mulighed for at fremsende skriftlige bemærkninger til ændringsforslaget med frist den 11. august 2023.

Nedenfor gengives de væsentligste bemærkninger til ændringsforslaget samt Landbrugsstyrelsens opfølgning herpå:

Part	Bemærkninger	Opfølgning
Klimarådet	<p>Klimarådet bemærker, at det blev gjort klart på mødet i Overvågningskomitéen den 8. august 2023, at målrettet regulering ikke kan finansieres under landdistriktsprogrammet som først antaget og derfor flyttes ind i CAP-planen før tid. Denne beslutning medfører, at andre ordninger må vige, og her har forligspartierne valgt at nedprioritere en betydelig del af rammen for CAP-planens ordninger, hvor klima står centralt.</p> <p>Bemærker, at med ændringerne til CAP-planen er der skåret et større beløb fra ordninger med klimaeffekter allerede næste år. Vand- og klimaprojekter, privat skovrejsning, miljø og klimateknologi, bioraffinering og engangskompensation er blevet skåret med 215 mio. kr. Det vil umiddelbart betyde, alt andet lige, at klimaindsatsen reduceres, og CAP-planen vil få mindre betydning for sektorens udledninger af drivhusgasser, hvilket svækker Danmarks mulighed for at opfylde det nationale 2025-mål og EU-målet for perioden</p>	<p>Det bemærkes, at der med forslaget til ændring af CAP-planen for 2024 foretages justeringer af CAP-planens finansieringsplan.</p> <p>Det skyldes fortrinsvist, at målrettet regulering flyttes fra finansiering under Landdistriktsprogrammet 2014-2022 til CAP-planen i 2024, da det ikke er muligt at finansiere ansøgningsrunden under Landdistriktsprogrammet. Der til kommer, at støttesatsen for målrettet regulering øges. I alt giver det et ekstra finansieringsbehov på 293 mio. kr. i 2024-2025 (regnskabsår 2025-2026). Beløbet er fundet ved at</p>

	<p>2021-2030. Finansieringen af de omtalte ordninger i CAP-planen har siden 2022 været regnet med i Klima- og statusfremskrivningen, og derfor kan nedjusteringen af finansieringsrammen øge de danske udledninger i kommende år.</p>	<p>nedskrive de forventede udbetalinger på en række andre ordninger: Vand-og klimaprojekter (lavbund, kvælstofvådområder og fosforvådområder) med 148 mio. kr., minivådområder med 42 mio. kr., privat skovrejsning med 25 mio. kr., miljø-og klimateknologi med 11 mio. kr., bioraffinering med 15 mio. kr., pleje af græs-og naturarealer med 36 mio. kr., samt engangskompensation med 16 mio. kr.</p> <p>Der sker ikke ændringer i de bagvedliggende tilsagnsrammer for de berørte ordninger, som er politisk besluttet i medfør af landbrugsaftalen. De berørte ordninger vil derfor fortsat få den samme sum af midler stillet til rådighed i perioden 2023-2027 i takt med, at de planlagte ansøgningsrunder afholdes.</p> <p>I den forbindelse gøres der opmærksom på, at forslag til ændring af CAP-planen også indeholder initiativer, som sigter på at gøre de berørte ordninger mere attraktive og fleksible med henblik på at opnå en øget og forbedret søgning.</p> <p>Herunder:</p> <p>-Tilføjelse af mulighed for, at private lodsejere kan ansøge om lavbundsprojekter under ordningen vand-og klimaprojekter (VKP)</p>
--	---	--

		<p>-Tilføjelse af mulighed for at godtgøre værditab på projektjord via jordkøbsrammen (VKP)</p> <p>På den baggrund er det vigtigt at understrege, at de pågældende justeringer af finansieringsplanen ikke medfører en begrænsning af omfanget af støtte til indsatser rettet mod biodiversitet, naturindhold eller klima.</p> <p>I den forbindelse vil Landbrugsstyrelsen følge udbetalinger under CAP-planen og prognoser herfor med henblik på løbende at vurdere fremdrift i forhold til planlagte mål, effekter og evt. behov for ændring af CAP-planens finansieringsplan.</p> <p>Herunder hvis der opstår behov for at tilføre yderligere midler til disse ordninger med henblik på at imødegå fremtidigt behov.</p> <p>Endelig kan det fremhæves, at der i CAP-planens finansieringsplan samlet set afsættes flere midler til finansiering af indsatser rettet mod klima- og miljørelaterede indsatser, sammenlignet med den oprindelige version af CAP-planen.</p>
Klimarådet	Klimarådet har bemærket, at de gerne ser, at ordningen ekstensivering med slæt bliver ændret, så der er større fokus på fjernelse af fosfor.	Ordningen er etableret med henblik på udbud af en enkel ordning, der ved en ekstensivering med slæt på omdriftsarealer på kulstofrige jorder og i ådale dels sikrer en årlig kvælstof- og klimaeffekt,

		<p>dels bidrager til næringsstofudpining på arealerne. Ordningen kan således også bidrage til at begrænse fosfortab og metanudslip, hvis arealet senere indgår i en aktiv udtagning.</p> <p>En ordning, hvor der skulle være fokus på behovet for fosforudpining på det enkelte areal, vil kræve en anden, mere afgrænset og målrettet ordning.</p>
<p>Fælles høringssvar fra Dansk Ornitologisk Forening, Danmarks Jægerforbund og Danmarks Biavlerforening.</p>	<p>Dansk Ornitologisk Forening/BirdLife Danmark, Danmarks Jægerforbund og Danmarks Biavlerforening (herefter foreningerne) har bemærkninger til tilpasningen af milepæle og målværdier for resultatindikator R.14, R.19, R.21, R.22, R.24, R.29, R.31 og R.34 samt R.14, R.30 & R.34, der alle udgør ikke uvæsentlige elementer i grønningen af CAP-planen, dvs. bidrager til naturindhold og biodiversitet.</p> <p>Foreningerne har udarbejdet en oversigt over nøgletallene for de overordnede målværdier i den gældende CAP-plan og i det foreliggende ændringsforslag samt beregnet forskellene. Oversigten viser, at den samlede, overordnede målværdi for de analyserede resultatindikatorer målt i ha reduceres med netto 353.000 ha i planperioden. Det fremgår desuden af oversigten, at den foreslåede nedjustering for ordninger, der bidrager til øget biodiversitet og naturindhold, udgør i alt 292 mio. kr., heraf 224 mio. kr. målrettet vand og natur.</p> <p>Foreningerne har noteret sig, at justeringerne primært sker med henblik på at skabe økonomisk råderum for finansiering af målrettet regulering (af nitrat), og tager til efterretning, at målrettet regulering nu også anses for en 'grøn' intervention. De er af den opfattelse, at målrettet regulering på ingen måde vil kunne træde i stedet for de interventioner, der nu neddrøses, når det kommer til den terrestriske biodiversitet (herunder agerlandets fugle, markvildt og insekter).</p>	<p>Det bemærkes indledningsvist, at de foreslåede justeringer af værdier for de anførte indikatorer (R.14, R.19, R.21, R.22, R.24, R.29, R.30, R.31 og R.34) er blevet taget ud af ændringsforslaget pba. dialog med EU-Kommissionen.</p> <p>Det bør dog understreges, at der ikke var tale om en samlet nedjustering på op til 353.000 ha, som det er anført i høringssvaret. Den samlede nedjustering i det oprindelige forslag var på 85.868 hektar for bioordningen økologisk arealstøtte og 2.737 hektar for bioordningen biodiversitet & bæredygtighed, som bidrager til flere forskellige resultatindikatorer på samme tid.</p> <p>Der indgår fortsat mindre justeringer af teknisk karakter i ændringsforslaget.</p> <p>Nedjustering af milepæle og mål for resultatindikatoren R.33 skyldes alene,</p>

	<p>Foreningerne finder således, at det foreliggende forslag vil resultere i en klar forringelse/minimering af CAP-planens grønning.</p> <p>De bemærker desuden, at en bæredygtig udvikling af agerdyrkingen vil forudsætte etablering og opelskning af en effektiv, funktionel økologisk infrastruktur, som med det fremlagte forslag vil få endnu trangere kår, end tilfældet var det i den oprindelige plan.</p>	<p>at datagrundlaget for nævneren er blevet opjusteret efter henvendelse fra EU-Kommissionen. Derudover foretages der en justering af milepælen for resultatindikatoren R.31, som følge af en tastefejl.</p> <p>Endelig henvises der til besvarelse af høringssvar fra Klimarådet fsva. justeringer af finansieringsplanen relateret til finansiering af målrettet regulering i 2024 og 2025.</p>
Dansk Skovforening	<p>Dansk Skovforening har noteret sig, at ”privat skovrejsning” nedskrives med 25 mio. kr. i 2024. Det er foreningens forståelse af ændringen, at nedskrivningen alene er udtryk for en ændring i finansieringsplanen, og at den politiske aftale og finansieringen heraf står ved magt.</p> <p>Bemærker desuden, at Danmarks udledningsmanko, vandmiljøplan III, grundvandssikring, biodiversitetskriser m.m. alle har brug for skovrejsning som en del af værktøjskassen. På den baggrund er det vigtigt, at skovrejsningsordningen ikke reduceres.</p> <p>Bemærker, at det er en forudsætning for ordningens succes, at der løbende bliver holdt øje med, hvordan ordningens satser følger med prisudviklingen, og med hvordan andre skovrejsningsinteressenter opererer i markedet, så de seneste års tilførsel af private midler til skovrejsningen (klimaskovfond, Growing Trees Network, Nyskovfonden m.fl.) sikrer en additional skovrejsning.</p>	<p>Der henvises til besvarelse af høringssvar fra Klimarådet.</p> <p>Ordningens støttesatser er baseret på prisdata fra Københavns Universitet. Støttesatserne i ordningen er baseret på, at omkostningerne er fratrukket fremtidige indtægter samt en vurdering af, om de kan udgøre en mulig overkompensation jf. statsstøttere reglerne. Landbrugsstyrelsen er bekendt med, at andre skovrejsningsinteressenter udbetaler højere tilskud per hektar skovrejsning. Nuværende støttesatser er indarbejdet som forudsætninger for de aftalte effekter i Landbrugsaftalen. Fødevareministeriet har besluttet, at støttesatserne for 2023 ikke skal</p>

		hæves for at fastholde omkostningseffektiviteten for de projekter, som ordningen giver tilskud til. Det skal sikre en sammenhæng til de forudsætninger, der ligger til grund for Landbrugsaftalen vedrørende kollektive virkemidler.
Landbrug & Fødevarer	Landbrug & Fødevarer bemærker, at det bør have højeste prioritet at sikre, at der er fuld hjemtagning af midlerne til bio-ordningerne både i 2023 og fremadrettet. På den baggrund er det meget vigtigt, at den foreslåede øgede fleksibilitet på +6 pct. på grundbetalingsordningen bliver hurtigt godkendt og gennemført, så den kan få effekt for udbetalingerne i december 2023. Dermed kan det undgås at sende ca. 100 mio. kr. tilbage til EU for støtteåret 2023.	Forslag om at øge spændet for tilskudssatsen på grundbetalingen i 2023 samt for bio-ordninger og grundbetaling i 2024-2027 indgår i ændringsanmodningen til Kommissionen.
	Landbrug & Fødevarer bemærker, at det skal prioriteres, at der indenfor den politisk besluttede ramme for midler til bio-ordninger etableres en eller flere nye bio-ordninger allerede i 2024, så det sikres, at midlerne også kan hjemtages i de kommende år. Udover at udvide bioordningen for biodiversitet og bæredygtighed, så den i større omfang kan understøtte mere bæredygtige produktionsmetoder, skal der etableres egentlige nye ordninger med fokus på klimatiltag. Det er derfor beklageligt, at de foreslåede CAP-plan ændringer til 2024 ikke indeholder forslag til nye bioordninger. Det er vigtigt, at det sikres, at CAP-planen giver den nødvendige fleksibilitet og mulighed for hurtigt at tilpasse ordninger og krav, hvis der opstår akut behov for dette, for eksempel som følge af uforudsete vejrforhold.	Der pågår et udviklingsarbejde med at udvikle nye bioordninger til 2025. Det bemærkes, at det generelt er tilstræbt at skabe fleksibilitet i beskrivelsen af ordninger og krav mhp., at disse kan justeres løbende indenfor rammerne fastsat i forordning (EU) 2021/2115.
	Landbrug & Fødevarer bemærker, at der i forslaget til ændring af CAP-planen generelt lægges op til at øge fleksibiliteten på støttesatserne for bio-ordningerne, så støttesatsen kan øges op til det maksimalt mulige i forhold til det kompensationsbehov, der er beregnet af IFRO. Samtidig bibeholdes minimumssatsen til at være 10 pct. under den fastlagte støttesats, på nær for ordningen Økologisk Arealstøtte, hvor minimumssatsen ændres fra -10 pct. til - 0 pct.	Med de øgede maksimale spænd skabes en større robusthed ift. håndtering af underansøgning på bio-ordningerne. Det bemærkes i den forbindelse, at forslag om at ændre den øvre fleksibilitet for bio-ordningerne ekstensive-

	<p>Landbrug & Fødevarer undrer sig over, hvorfor alle bio-ordninger ikke behandles ens med hensyn til minimumssatsen. De påpeger, at det særligt for de to bioordninger, der også har til formål at kompensere for udjævningen af hektarstøtten, er vigtigt, at støttesatsen ikke falder til under det planlagte enhedsbeløb. Det gælder ordningen varieret planteproduktion og ordningen miljø- og klimavenligt græs.</p>	<p>ring med slæt og biodiversitet & bæredygtighed til 50 pct. er ændret som led i efterfølgende drøftelser med EU-Kommissionen, så den øvre fleksibilitet på de to bioordninger i stedet hæves til 35 pct. Det vurderes, at der fortsat opnås en klar forbedring af sandsynligheden for, at midler afsat til bioordninger i 2024 og frem kan hjemtages fuldt ud.</p> <p>Hvad angår beslutningen om, at minimumssatsen for Økologisk Arealstøtte (ØA) ændres til -0 pct., så beror dette på en politisk beslutning. Ønsket er at bevare så megen forudsigelighed i økologernes indtægtsgrundlag som muligt. Dette vurderes formålstjenligt i forhold til at sikre et forudsigeligt grundlag for fremtidige investeringer i økologi med henblik på at understøtte fordoblingsmålsætningen.</p> <p>Ift. bioordninger for varieret planteproduktion og miljø- og klimavenligt græs bemærkes, at der ikke er foreslået ændringer i de foreslåede minimumssatser for de to ordninger.</p>
	<p>Landbrug & Fødevarer bemærker, at de bifalder de foreslåede justeringer af GLM 6 for så vidt angår grøntsagsafgrøder og frøafgrøder, da justeringerne er vigtige både for at begrænse sygdomsspredning og for at sikre renhed og forebygge ukrudtsgræsser i de pågældende afgrøder. Landbrug & Fødevarer havde dog gerne set, at de foreslåede ændringer også gælder efter høst af frøafgrøder og ikke kun forud for såning af frøafgrøder. Desuden foreslår Landbrug & Fødevarer, at perioden på 6 uger udvides til f.eks. 8 uger.</p>	<p>Pba. dialog med EU-Kommissionen er der foretaget en række justeringer i det oprindelige forslag vedr. GLM 6:</p> <p>Et falsk såbed kan effektivt forebygge problemer med græsukrudt i frøafgrøder gennem gentagen jordbearbejdning forud for så-</p>

	<p>Landbrug & Fødevarer bemærker desuden, at de bifalder de to justeringer af GLM 7 i forhold til tidlige spisekartofler og forsøgsmarker.</p>	<p>ning. Efter dialog med erhvervet og Aarhus Universitet finder Landbrugsstyrelsen ikke entydigt belæg for, at falsk såbed efter høst af frøafgrøder er nødvendigt. På den baggrund og efter dialog med EU-Kommissionen er der alene foreslået tilladelse af falsk såbed forud for såning af frøafgrøder, hvor der er stærk dokumenteret effekt.</p> <p>Med ændringsforslaget ønskes perioden udvidet fra fire til seks uger. På baggrund af den dialog om omlægningsperioden, som Landbrugsstyrelsen har haft med AU og erhvervet, foreslås seks uger for at sikre, at der er en tilstrækkelig buffer til år, hvor vejrforhold forsinket ud-såning af nyt plantedække. Det vurderes, at der ikke er tilstrækkeligt fagligt belæg for at indføre en otte ugers omlægningsperiode.</p> <p>Forslaget om en seks ugers omlægningsperiode er præciseret til at være gældende for græsfrøafgrøder, bl.a. pga. muligheden for at så hvede direkte efter høst af spinatfrø.</p> <p>Det bemærkes, at omlægningsperioden starter, når der foretages vendende jordbearbejdning og ikke efter høst.</p>
	<p>Landbrug & Fødevarer bemærker, at det i indværende år har været dybt problematisk, at tilsagnsarealer, der er defineret som omdriftsarealer, udløser krav om etablering af 4 pct. ikke-produktive arealer efter GLM 8. Dette har bl.a. betydet, at det i år har været nødvendigt at frahegne</p>	<p>Det er i forligskredsen besluttet, at ingen landbrugere skal være undtaget fra GLM 8 kravet, fordi det er nødvendigt, at alle landbrugere aktivt bidra-</p>

	<p>afgræsningsarealer fra dyrene. Det er derfor positivt, at der i ændringerne til CAP-planen lægges op til, at ansøgere, hvor mere end 75 pct. af omdriftsarealerne er forpligtet under flerårige tilsagn, undtages fra kravet. Landbrug & Fødevarer ser dog gerne, at undtagelsen udvides til at gælde fuldt ud som formuleret i fodnoten til GLM 8-kravet i forordning (EU) 2021/2115, så den omfatter alle græsarealer, brak m.v. Ligeledes ønsker Landbrug & Fødevarer, at bedrifter med under 10 ha i omdrift undtages fra kravet.</p> <p>Landbrug & Fødevarer foreslår desuden at ændre definitionen af permanent græs. Arealer, der udtages permanent, får dermed automatisk status af permanent græs, og ansøgeren har mulighed for at vælge, om arealer, der indgår i plejegræstilsagn, skal have status af omdriftsareal eller status som permanent græs. Landbrug & Fødevarer havde hellere set, at tilsagnsarealer og arealer i udtagningsprojekter blot per automatik (uanset arealstatus) ikke udløser krav om 4 pct. ikke-produktive arealer. Den foreslåede løsning forbedrer dog umiddelbart situationen for arealer, der udtages permanent.</p> <p>For arealer under plejegræstilsagn er Landbrug & Fødevarer bekymret for, om den enkelte ansøger kan gennemskue de langsigtede konsekvenser ved at omdøbe arealet permanent græs. F.eks. hvis det på sigt skal indgå i en udtagning, eller der er andre økonomiske eller driftsmæssige konsekvenser. Bemærker, at det er meget vigtigt, at dette beskrives tydeligt i vejledningmaterialet, så ansøgerne kan tage en fuldt oplyst beslutning om, hvilken arealstatus tilsagnsarealet skal have.</p> <p>Det er desuden vigtigt, at en justering af definitionen af permanent græs ikke medfører større risiko for, at referenceandelen for permanent græs under GLM 1 falder under de fastsatte tærskler, så det permanente græsareal fastlåses, og der evt. skal stilles krav om reetablering af permanente græsarealer.</p> <p>Landbrug & Fødevarer mener desuden, at det er positivt, at fristerne for brakarealer tages ud af CAP-planen, så der gives en større national fleksibilitet til at justere på fristerne under hensyntagen til vejrforholdene. Landbrug & Fødevarer øn-</p>	<p>ger til den grønne omstilling og sikrer udlægning af flere ikke-produktive elementer og arealer på deres omdriftsarealer. Derfor er der lagt op til, at anvendelse af undtagelser til GLM 8 begrænses.</p> <p>På baggrund heraf samt efterfølgende drøftelser med EU-Kommissionen foreslås det, at Danmark fra 2024 gør brug af undtagelse a) vedr. brug med mere end 75 % græs, brak og bælplanter, men begrænset til græsarealer og udelukkende for brug, der udøver en ekstensiv drift på deres arealer med omdriftsgræs. Det medfører, at følgende bedrifter fra 2024 bliver undtaget fra GLM 8-kravet: bedrifter med mere end 75 % af deres omdriftsareal udlagt med græs og andet grøntfoder. De omfattede græsarealer skal have en kvælstofnorm og fosfornorm på 0 og må ikke omlægges eller pløjes i ansøgningsåret.</p> <p>Undtagelsen omfatter derudover både brug med græsarealer under tilsagn og brug, der udøver tilsvarende praksis, men som har fravalgt at indgå i tilsagn undtaget fra kravet.</p> <p>Med ændringen bliver omfanget af bedrifter undtaget fra kravet minimeret i størst muligt omfang, uden at der sker diskriminering af landbrugernes valg af ordninger. Løsningen medfører, at der bliver udlagt ca. 1.000 ha færre</p>
--	--	---

	<p>sker også, at der indskrives en mulighed for at dispensere for udnyttelseskravet på brakarealer, hvis f.eks. tørke giver mangel på grovfoder. I den forbindelse vil Landbrug & Fødevarer gerne gen tage ønsket om generelt at tillade afgræsning af brakarealer.</p>	<p>GLM 8-elementer fra 2024 og frem.</p> <p>Danmark har drøftet muligheder for at ændre arealstatus fra omdrift til permanent græs på arealer omfattet af udtagningsordninger med EU-Kommissionen. Det vurderes imidlertid ikke at være i overensstemmelse med EU-reglerne. Derved er der heller ikke behov for ændringer i andelen af permanent græs som fastsat i referenceåret 2018 under GLM 1.</p> <p>Frister for brakarealer er genindsat i CAP-planen pba. dialog med EU-Kommissionen. Der er samtidig indskrevet en mulighed for, at fristen for etablering af blomsterblandinger til brug for bestøver eller blomsterbrak den 30. april kan udsættes, hvis vejrforholdene gør det vanskeligt for landbruger at opfylde fristen.</p> <p>EU-Kommissionen har tidligere meldt klart ud, at afgræsning er at betragte som produktion. Derfor vil det ikke være muligt generelt at tillade afgræsning på brakarealer.</p>
--	---	---

	<p>Landbrug & Fødevarer bakker op om de foreslåede ændringer til bio-ordningerne, herunder at arealgrænserne for varieret planteproduktion justeres, og at der lægges op til en øget mulighed for afgræsning under ordningen ekstensivering med slæt.</p> <p>Landbrug & Fødevarer minder om, at de har fremsat en række yderligere forslag til tilpasning af ordningen ekstensivering med slæt, som de gerne havde set medtaget i ændringen af CAP-planen for 2024.</p> <p>I forhold til ændring af satserne under bioordning økologi lægger Landbrug & Fødevarer vægt på, at det er basissatsen, der hæves. Det vil give den største effekt i forhold til fastholdelse af det allerede omlagte økologiske areal samtidig med, at det styrker incitamentet til yderligere omlægning. Det er samtidig en bred effekt, der opnås, da det er en økonomisk forbedring for alle økologer.</p> <p>Det er dog vigtigt, at den hævede sats ikke får negative konsekvenser for de politiske målsætninger for udvidelsen af det økologiske areal, og at der, om nødvendigt, findes tilstrækkelige midler ved at øge den nationale medfinansiering af EU's landbrugspolitik.</p>	<p>De foreslåede ændringer til bio-ordningen ekstensivering med slæt er afvejet i forhold til ordningens effekt, formål m.m., og det er på denne baggrund besluttet til 2024 at justere ordningen i forhold til at øge mulighed for afgræsning.</p> <p>Basissatsen under bio-ordningen Økologisk arealstøtte øges mhp. at understøtte den politiske målsætning om fordobling af det økologiske areal i 2030. Finansieringsmekanismene for bio-ordningerne gør det muligt at imødekomme et større areal end budgetteret. Det kan ske via uforbrugte midler på andre bio-ordninger, subsidiært via satsreduktioner. Dog kan basissatsen på Økologisk arealstøtte ikke reduceres, jf. punktet om spænd for bio-ordningerne. Der kan ikke anvendes national medfinansiering under bio-ordningerne.</p>
	<p>Landbrug & Fødevarer bemærker, at det præciseres i CAP-planen, at der under ordningen varieret planteproduktion kan ydes støtte til frøproduktion til grøntsager. Landbrug & Fødevarer bemærker, at nogle af de frø, der i en dansk kontekst defineres som blomsterfrø, anvendes til humant konsum. Det gælder f.eks. frø fra urtechrysanthemum, der eksporteres til Fjernøsten, hvor bladene ved dyrkning anvendes som en grøntsag.</p>	<p>Landbrugsstyrelsen er opmærksom på, at f.eks. urtechrysanthemum kan anvendes til humant konsum. Der ydes allerede i 2023 støtte til både grøntsager og frøproduktion til dyrkning af grøntsager, men med ændringen tydeliggøres det i CAP-planen, at begge dele kan støttes. Urtechrysanthemum tilføjes i 2024 som støtteberettiget afgrøde i national bekendtgørelse.</p>

	<p>Landbrug & Fødevarer kvitterer for tilpasningen af ordningen etableringsstøtte til unge landbrugere, der giver mulighed for at kvalificere til ordningens uddannelses- og kvalifikationskrav på baggrund af relevant praksiserfaring. Det bemærkes, at det er vigtigt, at en snæver dansk fortolkning af EU-reglerne om ung landbrugerstøtte i den danske CAP-plan ikke står i vejen for at kunne give etableringsstøtte til reelle etableringer, der understøtter et generationsskifte i dansk landbrug.</p>	<p>Landbrugsstyrelsen tager bemærkningen til efterretning.</p>
	<p>Landbrug & Fødevarer kvitterer for, at der på mødet i Overvågningskomitéen blev sagt, at den ændrede finansieringsplan for målrettede regulering fra 2024 og frem ikke laver om på politiske aftaler.</p> <p>Landbrug & Fødevarer bemærker, at det fremgår af forslaget til ændring af CAP-planen, at støttesatsen for målrettet regulering øges til 673 kr./ha. Samtidig er det Landbrug & Fødevarers forståelse, at den målrettede indsats koncentrerer sig til et mindre areal med et større indsatsbehov. Da marginalomkostningerne ved at etablere efterafgrøder stiger på den enkelte bedrift, når det samlede indsatsbehov på arealet stiger, er det vigtigt at sikre, at stigningen i støttesatsen er tilstrækkelig til at dække landmændenes omkostninger ved at etablere efterafgrøderne.</p>	<p>Den nye støttesats er beregnet til (i gennemsnit) at kunne dække landbrugerens omkostninger ved at etablere efterafgrøderne.</p>
	<p>Landbrug & Fødevarer hilser de nye tilpasningsmuligheder samt muligheden for indførelsen af et resultatbaseret tillæg under plejegræsordningen velkomne. Det bemærkes, at der dog fortsat savnes information om, hvad det konkret vil indeholde. Det er vigtigt, at tillægget bliver udformet, så det giver mening for biodiversitet og den enkelte naturplejer.</p>	<p>Ordnningen er fortsat under udvikling, og vil være klar til afprøvning som pilotordning i 2025. Forventningen er, at et begrænset antal ansøgere vil kunne melde sig til at deltage i pilotordningen i 2024.</p> <p>Der vil være fokus på, at ordningen understøtter biodiversitet på arealet og samtidig kan administreres af den enkelte landbruger/naturplejer.</p>
	<p>Landbrug & Fødevarer bemærker, at det er meget vigtigt, at ordningerne for engangskompensation og Vand- og Klimaprojekter fungerer hurtigt og effektivt og med de rette incitamenter, så udtagningsindsatsen kommer i mål så hurtigt som muligt.</p>	<p>Der kan i den indeværende CAP-periode komme udtagningsprojekter, som alene har indsatser, der ikke er direktivimplementerende (Vandram-</p>

	<p>ligt. I den forbindelse fremgår der en række justeringer af begge ordninger, der peger i den rigtige retning.</p> <p>Landbrug & Fødevarer bemærker, at det bl.a. drejer sig om muligheden for at forlænge tilsagnsperioden for engangskompensation til 20 år, der er med til at sikre, at projekter med ren klimaeffekt kan få grundbetaling i en længere periode, hvilket er positivt. Dog vil Landbrug & Fødevarer gerne spørge til hvilke forpligtelser, der ligger i dette for lodsejeren. Bemærker, at i udgangspunktet vil det mest optimale være, hvis projekterne samtidig implementerer enten vandramme- eller Natura 2000 direktiverne, da der her vil være en direkte adgang til grundbetaling, som er uafhængig af tilsagnsperioden.</p> <p>Bemærker, at det umiddelbart er positivt, at der er fokus på at skabe fleksibilitet i forhold til håndtering af værditab.</p> <p>Bemærker desuden, at muligheden for, at lodsejere kan søge om tilskud til udtagning af mindre arealer og selv stå for at gennemføre projektet, er noget, som Landbrug & Fødevarer har efterspurgt. Der er et stort arealpotentiale i sådanne projekter. Om det bliver en succes, afhænger dog af:</p> <ul style="list-style-type: none"> - hvor mange krav, man som lodsejer skal leve op til, - hvor mange af udgifterne, man kan få dækket, og - om der bliver de samme krav til forundersøgelser m.v., som der er til de større projekter. <p>Landbrug & Fødevarer bemærker, at der er brug for at få reduceret de administrative krav, herunder krav til forundersøgelser m.v. for de mindre projekter, som lodsejerne selv står for at håndtere. Ellers bliver det for tungt at løfte, og projekterne vil med stor sandsynlighed få svært ved at leve op til kravene om omkostningseffektivitet.</p>	<p>medirektiv, Habitattdirektiv og Fuglebeskyttelsesdirektiv). Det skyldes øget fokus på klima og mulighed for at gennemføre projekter, der alene har klimaformål. I disse projekter vil lodsejere, der vælger at beholde jorden og ikke kan efterleve aktivitetskravet for grundbetaling (GB) (pga. at det bliver for vådt), miste GB, når det femårige tilsagn udløber. Landbrugsstyrelsen undersøger derfor, om der skal gives mulighed for at søge tyveårigt tilsagn, hvorved GB vil være sikret i mindst tyve år fra tilsagnets start (forudsat, at der fortsat ydes GB om tyve år). Denne model vil forudsætte, at lodsejeren ligesom i dag, indberetter arealet i tyve år.</p> <p>Ift. mulighed for at enkelte lodsejere kan søge om tilskud til udtagning af mindre arealer bemærkes, at de nærmere krav og betingelser for at modtage støtte hertil, vil blive fastsat i den nationale bekendtgørelse, når muligheden implementeres.</p>
--	--	---

Videre proces

Overvågningskomitéens udtalelse fremsendes til EU-Kommissionen i forbindelse med fremsendelsen af forslaget til ændring af CAP-planen for 2024. Desuden offentliggøres udtalelsen på Landbrugsstyrelsens hjemmeside.